

„Netmédia – netgyerekek” Az internet és a történelemtanítás

Miklósi László

Miként a gőzgép s később az elektromosság, úgy a rádió, majd a tévé is alapvetően változtatta meg az emberek életét. Immár a számítógépet követően az internet alkalmazása kúszik be mindennapjainkba, bővíti lehetőségeinket, s alakítja át szinte minden tevékenységünket.

Napjainkban a médiának is legfontosabb eszköze – a televízió mellett – az internet. (S egyszersmind a televízió, televíziózásnak is eszköze a számítógép és a net. A „netmédia” korát éljük.) A digitális televíziózás elindulásával még inkább egymáshoz kapcsolódik (idővel egybeforr?) a televízió, a számítógép, a telefon és az internet.

Egyre inkább online-ok vagyunk, s ez már nem is helyhez kötött: lappal, PDA-val vagy egyszerűen mobiltelefonnal bármikor hozzájuthatunk a számunkra szükséges, bennünket érdeklő információkhoz, s persze azonnal tovább is adhatjuk azokat.

Diákjaink átlagosan legalább napi három órát töltenek a tévé előtt, s ezen felül igen jelentős (és növekvő arányú) a számítógép előtt töltött idő is.

Számítógépet használó tanítványaink körében épp napjainkban előzi meg a nethasználat a televíziózást. Információik legnagyobb részét a világhálóról szerzik be; egyre többen néznek híradót is így. A „netgyerekek” a „hálón” találják adatokat, kapnak választ kérdéseikre – sokszor ez számukra az egyetlen információforrás. Ennek révén csevegnek, barátkoznak, így szórakoznak. *Ami nincs a neten, az bizonyos értelemben nincs is.*

Mindezeket figyelembe véve nem csodálkozhatunk, hogy értékrendjük kialakulásában is kiemelt szerepe van a netnek, illetve a médiának, főként a televízióknak. Mindezzel együtt persze a kortárs csoport, a család és az iskola szerepe sem elhanyagolható.

Közéletiség

A demokráciára, a közéletre, a tudatos választóvá nevelésben is fontos szerepe van a hírfogyasztásnak, öntevékenységnek, önszerveződésre való hajlandóságnak. Ebben is új lehetőségeket nyújt az internet. Az online világban jelentős szerepe van az internetes közösségeknek (pl. fórumok, blogok, közös adatbázisok; együttes megmozdulások, akciók szervezése stb.). A civil közösségek mellett immár a pártpolitika eszköztárában is kiemelt helyet kap a világháló: a népszavazási, választási kampányoknak is fontos, esetenként döntő eszköze, felülete az internet.

Mit tehet az iskola?

Az internetnek megfelelő teret kell nyernie az iskola mindennapjaiban, a tanításban is. Ennek alapfeltételei ismertek: technikai eszközök (pl. a tanteremben is lehetséges számítógéphasználat, a megfelelő sávszélesség, interaktív tábla stb.), a tanárok felkészítése ezeknek az alkalmazására és megfelelő digitális tartalmak (pl. tananyagok, adatbázisok) rendelkezésre állása. Ezek alapfeltételei annak, hogy az iskolákban az egyes szakórákon, például történelemből, az adott tárgynak megfelelően, *eszközként* lehessen használni a digitális lehetőségeket, tartalmakat.

Metodika

A ma felnövő generáció, a „netgyerekek” számára természetes a „kütyük” világa. Pedagógiailag érdekes, kiaknázható az a helyzet, amikor egyes technikai eszközök használatakor megfordulnak a szerepek, s a diák tanítja a tanárt. Érdekes szereposztás alakulhat ki: az eszközhasználatban a diák, ugyanakkor a tárgyi tudásban, a feldolgozásban a pedagógus a rutinos, tapasztalt. Vagyis a tanár tudja, milyen tartalmat lenne érdemes megjeleníteni, a diák pedig azt, hogyan. (Lényeges azonban, hogy ne legyen hosszú ideig tartó ez a különbség.) Ha a pedagógus ezt felismeri, s képes a hagyományostól eltérő, újszerű tanárszerepre, igen hasznos, közös munka alakítható ki diákjaival.

A diákok könyvekhez való viszonyára, nethasználatára és látásmódjára is jellemző, hogy napjainkban arra kell megtanítani őket, hogy információikat, forrásaikat ne csupán a netről vegyék, használják a nyomtatott műveket is.

A tanár már 5. évfolyamon tanítsa meg, majd várja el diákjaitól, hogy tüntessék fel a felhasznált forrásokat egy házi dolgozat, gyűjtőmunka, referátum végén. A netes forrásoknál a hivatkozáskor a középiskolások a pontos linken kívül a letöltés dátumát is adják meg.

Tanítványaink több forrásból tájékozódjanak – nem a Wikipédia az egyetlen, feltétlenül a legjobb forrás!

Csapdák

A hatalmas lehetőségek mellett a net csapdákat is rejteget. *Diákjainkat meg kell tanítani a felelős nethasználatra!* Ez nem kizárólag az informatikatanítás teendője; esetenként az osztályfőnök és a szaktanár számára is feladatokat jelent. Minden diákunknak tudnia kell, hogy vigyázzon adataira, felelősen létesítsen kapcsolatokat a neten, gondolja meg, mit tölt föl a világhálóra, megfelelő szabályok betartásával vásároljon, s legyen tudatában annak is, hogy vannak hamis, megtévesztő vagy épp veszélyes tartalmak is a „hálón”.

Az adott tantárgyat tanító pedagógus feladata a szakmai jellegzetességek megismertetése, esetünkben a történelemben való alkalmazás megtanítása.

A diákoknak tudnia kell, hogy az egyes tárgyaknál, például történelemből, miről ismerhetik meg a gyanús, illetve kimondottan áltudományos oldalakat, információkat. A gyakorlatból ismerjék a tárgy megbízható weboldalait. *A szaktanárok feladata, felelőssége, hogy*

tanítványaikkal megismertessék a szakmailag adekvát honlapokat, adatbázisokat. (A történelem esetében kiindulópont lehet a Történelemtanárok Egyletének portálja, a www.tte.hu vagy a www.mult-kor.hu oldal.)

A történelemtanár munkáját segítő adatbázisok

Dokumentumok

Számos, a tanításban jól használható dokumentum érhető el az interneten.

Tudni kell, ezeket hol keressük, s meg kell győződni a dokumentumok hitelességéről. (Utóbbi legegyszerűbb, legbiztosabb módja, ha az az oldal szakmailag megbízható, ahonnan származik.)

Példák:

1. Számos 1956-os dokumentum érhető el az 1956-os Intézet oldaláról (www.rev.hu). Legújabb fejlesztés: Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése, a rendszerváltás fontos dokumentumgyűjteménye (*Egy nap anatómiája*).
2. A rendszerváltás egyes dokumentumai olvashatók *1989 volt-e?* címmel az OSA Archívum oldalán. (Az 1989. év tanításban is jól alkalmazható dokumentumaiból válogatás olvasható a [Történelemtanárok Egylete](#) gyűjteményében is.)

Rádióműsorok leírt változatáról, filmrészletekről, napi operatív információs jelentésekről, politikai bizottsági jegyzőkönyvekről olvashatunk. Igen tanulságos például az MSZMP Politikai Bizottsága azon jegyzőkönyvének kivonata, ami a többpártrendszer tudomásulvételéről szól. A rendszerváltás dokumentumai a történelemtanárok nagy része számára megélt történelem, amely már a történelemtanítás része. Ugyanakkor diákjainknak nem lehet személyes emléke erről; akik ma érettségiznek, nem ülhetek még az apukájuk nyakában sem a rendszerváltáskor a tüntetéseken.

Néhány további példa:

Portálok

- www.tte.hu
- www.mult-kor.hu

Folyóiratok

- Rubicon: www.rubicon.hu
- História: www.historia.hu
- Huszadik Század: www.huszadikszazad.hu

Intézetek

- [1956-os Intézet](#)
- [Holokauszt Emlékközpont](#)
- [Politikatörténeti Alapítvány és Intézet](#)
- [Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára](#)

- [Történettudományi Intézet](#)
- [XX. Század Intézet](#)

Jogszabályok

- [Ezer év törvényei](#)

Tankönyvek

- [Tankönyvbázis](#)

Az ajánlott linkek naprakész frissítése a www.tte.hu oldalon található meg.

Óravázlat

Óravázlat szerzője: Miklósi László

Téma (óra, foglalkozás címe)	„Netmédia, netgyerekek”
Iskolatípus	Általános iskola
Évfolyam (vagy korosztály)	8. évfolyam
Nagyobb egység, témakör (fejezet, epocha, projekt címe)	Ünnepeink - rendhagyó tanóra (október 23.)
Csoport nagysága	Osztály
Időtartam (perc)	45
Célok (összefüggések, képességek, attitűdök)	Digitális eszközök használata: felelős net-használatra nevelés. Szakmailag adekvát honlapok, adatbázisok megismertetése. Gondolkodási műveletek fejlesztése, forráskritika fejlesztése
Foglalkozás típusa	Tanórai Tanórán kívüli Tantermi
Munkaformák	Frontális Csoportmunka Egyéni munka (pl. kutatás)
Eszközök	Számítógép, internet, füzet/pendrive
Előkészületek	Csoportalkotás, előzetes feladat, honlapok tematikus besorolása

Tevékenység

Idő (perc)	Tartalom	Tanulói tevékenységek	Eszközök
Előzetes feladat	<p>Gyűjtőmunka: diákoknak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen honlapokat szoktál látogatni? • Csoportok alakítása (4-5 fő) <p>tanárnak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Előzetesen elkészíti a honlapok tematikus besorolásához szükséges csoportokat 	Egyéni gyűjtőmunka	számítógép, internet, füzet/pendrive
5	A honlapok tematikus csoportosítása A történelemmel foglalkozó oldalak kiemelése	Csoportmunka	számítógép, net, füzet/pendrive
3	A történelemmel foglalkozó oldalak tanári kiegészítése: portálok, adattárak, képtárak stb.	Megadott honlapok egyéni keresése a neten	számítógép, net, füzet/pendrive
12	Minél több jellegzetes kép gyűjtése meghatározott idő alatt az 1956-os forradalom és szabadságharcról Csoportfeladatok: <ol style="list-style-type: none"> 1. kép + képaláírás 2. jelszó, követelés 3. plakát, szórólap 4. megtorlás, emlékezet 	Csoportmunka. Minden csoport feladata azonos: a megadott 4 szempont szerint keresnek a neten. Önállóan választanak feladatot	számítógép, net, füzet/pendrive
20	Ki, melyik oldalon találta az egyes információkat? Források értelmezése. Ellentétes források keresése az adott témakörben (pl. november 4. értékelése egyes lapokban).	Tanulói beszámolók Közös keresés adott témára	számítógép, net, füzet/pendrive

Tevékenység			
Idő (perc)	Tartalom	Tanulói tevékenységek	Eszközök
5	Összegzés: Melyek a témával foglalkozó hiteles oldalak? Miért?	Tanulói tevékenység: következtetések levonása, rendszerezés, érvelés	meglévő jegyzetek felhasználása
Házi feladat	Csoportmunkában: Fotómontázs készítése '56-ról Szorgalmi feladat: 56-ra jellemző zeneművek gyűjtése a netről	kooperatív munka	számítógép, net, újságok, nyomtató, karton, filctoll stb.
Értékelés módja	Az értékelés a megadott szempontok alapján történik. Ügyeljünk arra, hogy a csoport valamennyi tagja vegyen részt a munkában.		
Megjegyzések, javaslatok	<p>Feltétel, hogy minden diák számítógépnél üljön. Amennyiben ez nem megoldható, akkor páros munkában végezhető el a feladatok. Füzethasználat helyett szöveges dokumentumba is rögzíthetők az információk. Ezeket a diák pendrive-jára is mentheti.</p> <p>Az óra beilleszthető a kronologikus tanítás folyamatába, ugyanakkor rendhagyó óra is lehet a forradalomra való emlékezéskor. (Utóbbi esetben tanórán kívüli tevékenység.)</p> <p>Amennyiben a diákok nem adnak meg a történelemmel kapcsolatos oldalakat, a tanár hívja fel ilyenekre a figyelmet (pl. intézetek).</p> <p>A tanár hívja fel a figyelmet a forrás feltüntetésének szükségességére és a forráskritika fontosságára.</p>		